

Højskolen er i krise.

Hvor der for fem år siden var 12.700 elever på de mange kurser, er der i dag kun 9.500 - svarende til et

fald på 25%. Forklaringerne på faldet er mange:

Ungdomsårgangene er blevet mindre, daghøjsko-

lerne har ædt sig ind på elevgrundlaget og arbejds-

markedsreformen fra 1995 har gjort det endog

svært vanskeligt for arbejdsløse og bistandsklienter

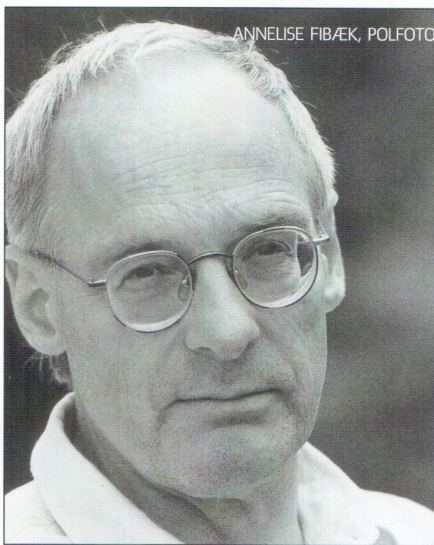
at tage på højskole. Men dertil kommer, at politi-

terne vil have "nyttige" uddannelser og er begyndt

at blande sig i undervisningen. Med indblandingen

følger en effektivitets- og måletrang, som er

uforenelig med højskolernes væsen.

ANNELISE FIBÆK, POLFOTO

SØREN BALD,
FORSTANDER PÅ
KROGERUP HØJSKOLE

- Højskolen skal være "unyttig" i den forstand, at den skal holdes fri af det etablerede uddannelsessystem. Den skal være en replik til andre uddannelser og lægge vægt på dannelsen af den enkelte elev - på aspektet: "Hvem er jeg?" snarere end på uddannelsesaspektet: "Hvad kan jeg?" siger Jørgen Carlsen.

- Det er ikke fordi, jeg mener, at man ikke skal lære noget på en højskole. Det skal man. Men højskolens privilegium skal være, at man ikke skal underkastes et pensum.

- Undervisningsministeren anser det for at være "spildår", når unge først kommer i gang med en videregående uddannelse efter at have brugt flere år på noget andet. Det sande tidsspilde er, efter min mening, at leve et helt liv uden at være til stede i sit eget. Om man når et bestemt tog eller ej er i den forstand mindre væsentligt.

- Jeg vil hævde, at der er læreprocesser på en højskole som er så vidensintensive og udviklende, at det slår næsten alt andet.

Jørgen Carlsen sidder på sit forstanderkontor oppe under loftet på Testrup Højskole syd for Århus.

En anden højskoleforstander. Et andet sted i landet: - Hvad ville der ske, hvis højskolen forsvandt?, spørger Søren Bald retorisk.

- Ja, Danmark ville næppe lukke, svarer han selv.

- Hvad ville der ske, hvis teatrene lukkede? Eller kongehuset forsvandt? Ja, heller ikke i de tilfælde ville Danmark lukke.

- Højskolen er ikke uundværlig. Det ville være en ekstrem selvovervurdering at tro det. Men den tilfører - som teatrene og kongehuset - det danske samfund noget godt.

- Højskolen er som et krydderi. Krydderier kan undværes, men det er dem, der gør retten spændende.

- Samfundet består jo ikke kun af lønarbejde og formelle pligter. Det består også af uformelle relationer mellem mennesker. Og det er ikke alene vigtigt at have en holdning til det selv at være menneske. Det er også vigtigt, at der er nogle, der opfatter den fælles sag som betydningsfuld. Søren Bald tager sine briller af og skuer ud af panoramavinduet i sin stue, ud over det frodige græsareal ved Krogerup Højskole i Humlebæk i Nordsjælland.

Testrup Højskole

Testrup er en undseelig landsby ved Mårslet mellem Århus og Skanderborg. 25 husstande, 70-80 indbyggere og en større samling gamle, historiske bygninger. Sidstnævnte er højskolen, selve livsnerven i landsbyen.

Højskolen blev grundlagt i 1866. Nogle lokale bønder ville have en grundtvigiansk højskole ved Århus. I den sydlige udkant af Århus - nogle få kilometer fra Testrup - lå nemlig Viby højere Landboskole fra 1857. Stifteren af denne, Lars Bjørnbak, fokuserede på den enkeltes krav og rettigheder. Hans motto og arbejde gik ud på at give bondestanden praktiske færdigheder og grundig samfundsoplysning, så de kunne blive ledende i samfundet. Hans elever gennemgik en ydre dannelse, lærte "tækelige manerer" - som at sige "Jeg" i stedet for "A" - og blev eksamineret heri.